

Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Εξειδίκευσης
του Τμήματος Ελληνικής Φιλολογίας του Δημοκριτείου Πανεπιστημίου
Θράκης
σε συνεργασία με το
ΕΚΕΦΕ Δημόκριτος – Ινστιτούτο Πληροφορικής και Επικοινωνιών με τίτλο:
«Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και Ειδική Αγωγή – Ψυχοπαιδαγωγική της ένταξης»

**ΣΧΕΔΙΑΣΜΟΣ ΚΑΙ ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΠΑΡΕΜΒΑΤΙΚΩΝ
ΣΥΝΕΔΡΙΩΝ ΨΥΧΟΚΙΝΗΤΙΚΗΣ ΣΕ ΠΛΑΙΣΙΟ
ΣΥΜΠΕΡΙΛΗΨΗΣ
Μελέτη περίπτωσης**

**DESIGN AND IMPLEMENTATION OF INTERVENTIONAL
SESSIONS OF PSYCHOMOTOR IN THE FRAMEWORK OF
INCLUSION
Case study**

της
Παπαβραμίδου Άννας

Μεταπτυχιακή διατριβή που υποβάλλεται
στην τριμελή επιτροπή για την απόκτηση του μεταπτυχιακού τίτλου
του Προγράμματος Μεταπτυχιακών Σπουδών Εξειδίκευσης
του Τ.Ε.Φ-Δ.Π.Θ. σε συνεργασία με το Ε.Κ.Ε.Φ.Ε. Δημόκριτος – Ινστιτούτο
Πληροφορικής και Επικοινωνιών
με τίτλο: «Εξειδίκευση στις Τ.Π.Ε. και Ειδική Αγωγή – Ψυχοπαιδαγωγική της
ένταξης»

Η τριμελής επιτροπή:

1ος Επιβλέπων Καθηγητής: Αντώνης Καμπάς,
Καθηγητής ΤΕΦΑΑ ΔΠΘ

2ος Καθηγητής : Φωτεινή Βενετσάνου,
Επίκουρη Καθηγήτρια ΤΕΦΑΑ ΕΚΠΑ

3ος Καθηγητής : Ζωή Καραμπατζάκη Συνεργαζόμενη Ερευνήτρια, Ι.Π&Τ.
ΔΗΜΟΚΡΙΤΟΣ

Κομοτηνή 2019

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η παρούσα μελέτη εξετάζει την επίδραση ενός παρεμβατικού προγράμματος ψυχοκινητικής αγωγής στην ψυχοκινητική ανάπτυξη και τη συμπεριφορά μαθητών προσχολικής ηλικίας, με διαγνωσμένες δυσκολίες στην ψυχοκινητική τους ανάπτυξη. Στην έρευνα συμμετείχαν δύο μαθητές. Η χρονολογική ηλικία τους, κυμαινόταν στο ίδιο εύρος (76-78 μηνών), ενώ και οι δύο υποστηρίζονταν εκπαιδευτικά, από το τμήμα ένταξης που υπήρχε στο σχολείο που φοιτούσαν. Το πρόγραμμα ψυχοκινητικής αγωγής διήρκησε 8 εβδομάδες, με συχνότητα δύο φορές την εβδομάδα ενώ υλοποιήθηκε στον χώρο του σχολείου παράλληλα με το πρόγραμμα της τυπικής τάξης και στα πλαίσια του εκπαιδευτικού προγράμματος παρέμβασης (Ε.Π.Π.). Για τη μέτρηση της κινητικής ανάπτυξης των παιδιών, πριν και μετά την εφαρμογή του προγράμματος, χρησιμοποιήθηκε το «Δημόκριτος- Εργαλείο κινητικής ανίχνευσης για παιδιά προσχολικής ηλικίας ΔΕΚΑ-ΠΡΟ» (Καμπάς, Βενετσάνου, & Γαβριηλίδου, 2019), ενώ για την αξιολόγηση της συμπεριφοράς τους, η εκπαιδευτικός της τάξης συμπλήρωσε ένα σχετικό ερωτηματολόγιο. Με βάση τα αποτελέσματα που εξήχθησαν μετά την ολοκλήρωση του παρεμβατικού προγράμματος, φάνηκε πως οι μαθητές, σημείωσαν σημαντική βελτίωση στον ψυχοκινητικό τους τομέα καθώς και στον τομέα της συμπεριφοράς.

Λέξεις-Κλειδιά: Ψυχοκινητική αγωγή, πρόγραμμα παρέμβασης, συμπερίληψη, τμήμα ένταξης, προσχολική αγωγή

ABSTRACT

This study examines the effect of an interventional psychomotor treatment program on psychomotor development and the behavior of pre-school age pupils with diagnosed difficulties in their psychomotor development. Two pupils participated in the survey. Their chronological age ranged between and 76-78 months, while both were supported educationally, by the integration department that existed in the school they attended. The Psychokinetic education program lasted 8 weeks, with a frequency of twice a week and was implemented in the school area alongside the program of the formal order and the framework of the educational Program of Intervention (E.P.I.). For the measurement of the kinetic development of children, before and after the implementation of the program, the "Democritos movement Screening Tool for preschool children" (Kampas, Venetsanou, and Gavriilidou, 2019) was used, while for the assessment of their behavior, the classroom teacher completed a questionnaire. Based on the results obtained after completing the intervention program, it appeared that the students made significant improvements in their psychomotor and behavioral areas.

Key words: Psychomotor treatment, intervention program, inclusion, integration section, pre-school education

BIBΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

- Agaliotis, I., & Kalyva, E. (2009, May). Can contact affect Greek children's understanding of and attitudes towards peers with physical disabilities? *European Journal of Special Needs Education*, 24(2), pp. 213-220.
doi:10.1080/08856250902793701
- American Psychiatric Association. (2013). *In Diagnostic and Statistical Manual of Mental Disorders (DSM-5)* (5 ed.). Washington, DC : American Psychiatric Association. doi:doi:10.1176/appi.books.9780890425596.dsm01
- Asonitou, K., Tsiganos, G., Kourtesis, T., Strofylla, G., & Koutsouki, D. (2014, March). Assessment of cognitive Abilities in Preschool Children with and without Developmental Disorder. *International Journal for Cross-Disciplinary Subjects in Education*, 5(1), pp. 1571-1576.
- Augulo-Barroso, R., & Tiernan, C. (2008). Motor Systems Development. In C. Nelson, & M. Luciana (Eds.), *Handbook of Developmental Cognitive Neuroscience* (pp. 147-160). Cambridge MA: MIT Press.
- Bax, M., & Whitmore, K. (1987). The medical examination of children on entry to school. The results and use of neurodevelopmental assessment. *Developmental Medicine and Child Neurology*(29), pp. 40-55.
- Biotteau, M., Danna, J., Baudou, É., Puyjarinet, F., Velay, J., Albaret, J., & Chaix, Y. (2019). Developmental coordination disorder and dysgraphia: signs and symptoms, diagnosis, and rehabilitation. *Neuropsychiatr Disease and Treatment*(15), pp. 1873-1885. doi:10.2147/NDT.S120514
- Bonney, E., Aertssen, W., & Smits- Engelsman, B. (2018). Psychometric properties of field-based anaerobic capacity tests in children with Developmental Coordination Disorder. *Journal Disability and Rehabilitation*, 41(15), pp. 1803-1814. doi:10.1080/09638288.2018.1446189
- Bruininks, R. H. (1978). *Bruininks-Oseretsky Test of Motor Proficiency*. . Minnesota: American Guidance Service.
- Cermak, S., & Larkin, D. (2002). *Developmental coordination disorder*. Canada: Thomson Learning.
- Cratty, B. (1994). *Clumsy child Syndromes. Descriptions, Evaluation and Remediation*. U.S.A: Harwood Academic Publishers.

- Delgado, L., Montes, R., & Prieto, J. (2016). Prevalence of psychomotor retardation and its relation to the sensory profile in preschool children. *Journal of human growth and development*, 26(3), pp. 323-330. doi:10.7322/jhgd.122815
- D'Hondt, E., Venetsanou, F., Kambas, A., & Lenoir, M. (2019). Motor Competence Levels in Young Children: A Cross-Cultural Comparison Between Belgium and Greece. *Journal of motor Learning and Development*, pp. 1-18. doi:10.1123/jmld.2018-0044
- Drillien, C., & Drummond, M. (1983). Development screening and the child with special needs. A population study of 5000 children. *Clinics in Developmental Medicine*, 86.
- Dussart, G. (1994). Identifying the clumsy child in school: An exploratory study. *British Journal of Special Education*, 21(2), pp. 81-87.
- Economou, E. (2016). Ανάκτηση από <http://www.ftp.soc.uoc.gr/elepap.gr>. (n.d.).
- ElGarhy, S., & Liu, T. (2016). Effects of psychomotor intervention program on students with autism spectrum disorder. *School Psychology Quarterly*, 31(4), pp. 491-506. doi:10.1037/spq0000164
- Fotiadou, E., Neofotistou, K., Giagazoglou, P., & Tsimaras, V. (2017, June). The Effect of a Psychomotor Education Program on the Static Balance of Children With Intellectual Disability. *The Journal of Strength & Conditioning Research*, 31(6), pp. 1702-1708. doi:10.1519/JSC.0000000000001612
- Gallahue, D. (1996). *Developmental physical education for today's children*. Dubuque, IA: Brown and Benchmark.
- Gallahue, D. (2002). *Αναπτυξιακή φυσική αγωγή για τα σημερινά παιδιά*. Θεσσαλονίκη: University Studio Press.
- Gallahue, D., & Ozmun, J. (2002). *Understanding Motor Development, Infants, Children, Adolescents, Adults* (5th ed.). Boston MA: McGraw Hill.
- Giagazoglou, P., Kabitsis, N., Korakidas, D., Zaragas, X., Katartzi, E., & Kabitsis, C. (2011). The movement assessment battery in Greek preschoolers: The impact of age, gender, birth order, and physical activity on motor outcome. *Research in developmental disabilities*, 32(6), pp. 2577-2582. doi:10.1016/j.ridd.2011.06.020

- Gillberg, I., & Gillberg, C. (1989). Children with preschool minor neurodevelopmental disorders. IV: Behavioural and school achievement at age 13. *Developmental Medicine and Child Neurology*(31), pp. 3-13.
- Gomes D., T. T., Cavalcante N., J. L., Araújo R., L., J., L. D., & Tudella, E. (2019, March). Symptoms of anxiety and depression in children with developmental coordination disorder: a systematic review. *Journal de Pediatria*(789), pp. 1-12. doi:10.1016/j.jpmed.2019.03.002
- Hadders-Algra, M., Touwen, B., & Huisjes, H. (1986). Neurologically deviant newborns: Neurological behavioural development at the age of six years. . *Developmental Medicine and Child Neurology*(28), pp. 569-578.
- Henderson, S., May, D., & Umney, M. (1981). An exploratory study of goal setting behaviour, self-concept and locus of control in children with movement difficulties. *European Journal of Special Needs Education*, 4(1), pp. 1-15.
- Hendrix, C., Prins, M. R., & Dekkers, H. (2014, January). Developmental coordination disorder and overweight and obesity in children: A systematic review. *Obesity Reviews*, 15(5), pp. 408-423. doi:10.1111/obr.12137
- Hung, W., & Pang, M. (2010). Effects of group-based versus individual-based exercise training of motor performance in children with developmental coordination disorder: A randomized controlled pilot study. *Journal of Rehabilitation Medicine*, 42, pp. 122-128. doi:10.2340/16501977-0496
- Iivonen, S., Sääkslahti, A., & Laukkanen, A. (2015). A review of studies using the Körperkoordinationstest für Kinder (KTK). *European Journal of Adapted Physical Activity*, 8(2), pp. 18-36. doi:10.5507/euj.2015.006
- Kalverboer, A., Hopkins, B., & Geuze, R. (1993). *Motor Development in Early and Later Childhood: Longitudinal Approaches*. London: Cambridge University Press. doi:10.1017/CBO9780511663284
- Kambas, A., & Venetsanou, F. (2014). The Democritos Movement Screening Tool for preschool children (Demost-Pro). Development and factorial validity. *Research in Developmental Disabilities*, 35(7), pp. 1528-1533. doi:10.1016/j.ridd.2014.03.046
- Kambas, A., & Venetsanou, F. (2016, March). Construct and Concurrent Validity of the Democritos Movement Screening Tool for Preschoolers. *Pediatrics of the American Physical Therapy Association*, 28(1), pp. 94-99. doi:10.1097/PEP.0000000000000206

- Knight, B. A. (1999). Towards inclusion of students with special educational needs in the regular classroom. *Support for Learning*, 14(1), pp. 3-7. doi:10.1111/1467-9604.00091
- Knight, E., Henderson, S., Losse, A., & Jongmans, M. (1992). *Clumsy at six -still clumsy at sixteen: The educational and social consequences of having motor difficulties at school*. (T. Williams, L. Almond, & A. Sparkes, Eds.) London: Chapman and Hall.
- Kourtessis, T., Tsougou, E., Maheridou, M., Tsigilis, N., Psalti, M., & Kioumourtzoglou, E. (2008, April- June). Developmental coordination disorder in early childhood - A preliminary epidemiological study in greek schools. *The International Journal of Medicine*, 1(2), pp. 95-99.
- Kuyini, A., Desai, I., & Sharma, U. (2018, December). Teachers' self-efficacy beliefs, attitudes and concerns about implementing inclusive education in Ghana. *International Journal of Inclusive Education*, 22(5), pp. 510-526. doi:10.1080/13603116.2018.1544298
- Laurent, A., Lareng, A., Lewandowski, C., Abeilhou, P., Ballouard, A., Chaffiotte, C., . . . Albare, J. (2015). The effects of psychomotor therapy in DCD children with or without comorbidities. *11th International Conference on Developmental Coordination Disorder*, (pp. 32-109). Toulouse. doi:10.15256/joc.2015.5.52
- Lee, M., & Smith, G. (1998). The effectiveness of physiotherapy for dyspraxia. *Physiotherapy*, 84(6), pp. 276-284. doi:10.1016/S0031-9406(05)65529-0
- Leonard, H. (2016). The Impact of Poor Motor Skills on Perceptual, Social and Cognitive Development: The Case of Developmental Coordination Disorder. *Frontiers in Psychology*. doi:10.3389/fpsyg.2016.00311
- LI , B., Liu, Y., Chen, S., Tang, L., Sun, J., Hong, J., & Zhang, D. (2018). Introduction and Implications of Assessment Tools for Fundamental Movement Skills in Children and Adolescents. *Journal of Shanghai Physical Education Institution*, 42(3), pp. 8-16. doi:10.16099/j.sus.2018.03.002
- Lorenz, K., & Stein, G. (1988). *Eltern-Kind-Turnen, Bewegung und Spiel miteinander erleben*. Celle: Pohl.
- Lyytinen, H., & Ahonen, T. (1989). Motor precursors of learning disabilities. In D. Bakker, & Van der Vlugt (Eds.), *Learning Disabilities: Neuro-psychological correlates* (pp. 35-43). Amsterdam: Swets and Zeitlinger.

Magill, R., David, A., & Τραυλός, Α. (2018). Εισαγωγή στις Κινητικές Δεξιότητες και Ικανότητες. Στο *Κινητική μάθηση και κινητικός έλεγχος* (σ. 496). Θεσσαλονίκη: Δίσιγμα.

Marouli, A., Papavsileiou, G., Dania, A., & Venetsanou, F. (2016, December 28). Effect of a psychomotor program on the motor proficiency and self-perceptions.